

Gemeente Overbetuwe

Plan van aanpak Rechtmatigheidsverantwoording (RMV)

Versie 18122020

Algemeen

Met de rechtmatigheidsverantwoording legt het college aan de gemeenteraad expliciet verantwoording af over de financiële rechtmatigheid van alle transacties die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Met de introductie van de rechtmatigheidsverantwoording – met ingang van het boekjaar 2021 - wijzigt ook de controle(verklaring) van de accountant. Deze beperkt zich tot de getrouwheid van de jaarrekening inclusief de rechtmatigheidsverantwoording van het college.

Met deze verandering beoogt de wetgever dat de verantwoordelijkheid voor de rechtmatigheid bij het college komt te liggen.

Met een rechtmatigheidsverantwoording verklaart het College van B&W dat de organisatie aantoonbaar rechtmatig handelt. Dit betekent dat B&W via de controlewerkzaamheden van de organisatie aantoont dat:

1. De rechtmatigheid is gecontroleerd
2. Er geen onrechtmatigheden zijn aangetroffen of eventuele aangetroffen onrechtmatigheden op de juiste wijze zijn gerepareerd.
3. Er geen onrechtmatigheden zijn geconstateerd die het maximale percentage dat met de Raad is afgesproken overschrijden.

Tevens betekent een RMV dat de proceswerking, -beheersing en –verantwoording aantoonbaar op orde zijn.

De rechtmatigheidstoets bestaat uit drie criteria:

1) begrotingscriterium 2) voorwaardencriterium 3) misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

1. Begrotingscriterium

Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's.

2. Voorwaardencriterium

Het voorwaardencriterium heeft betrekking op de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van de financiële beheershandelingen. De eisen/ voorwaarden zijn afkomstig uit diverse interne en externe regelgeving en hebben betrekking op aspecten als doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur.

3. Misbruik & Oneigenlijk gebruik criterium

De rechtmatigheidseis betreft ook de toetsing op juistheid en volledigheid van gegevens, die door de belanghebbenden zijn verstrekt om het voldoen aan voorwaarden aan te tonen. Dit ter voorkoming en bestrijding van misbruik en oneigenlijk gebruik van wet- en regelgeving.

Waarom is rechtmatigheid zo belangrijk?

Rechtmatigheid is van essentieel belang voor het vertrouwen in de overheid. Inwoners, ondernemers en organisaties moeten er op kunnen vertrouwen dat overheden enerzijds publieke gelden rechtmatig verkrijgen, verwerven én besteden en anderzijds, dat hier een goede controle op is.

Hoe wordt de rechtmatigheid geborgd in de organisatie?

Een gemeente neemt beheersmaatregelen op in haar bedrijfsprocessen en –huishouding. Deze beheersmaatregelen dienen ervoor te zorgen dat de gemeente bij de uitvoering van haar werkzaamheden voldoet aan wet- en regelgeving.

Wat verklaart de rechtmatigheidsverantwoording (ook wel rechtmatigheidsverklaring)?

De rechtmatigheidsverantwoording is gebaseerd op het normenkader zoals dat nu ook al bestaat en dit ziet toe op financiële beheershandelingen. Dat betekent dat fiscale en juridische rechtmatigheid voor zover het financiële beheershandelingen betreft in scope is. Met de RMV doet de gemeente uitspraak over de mate waarin zij financieel rechtmatig handelt.

Voor een “In Control Statement” (ICS) zal de gemeente daarbij ook de doeltreffendheid en de doelmatigheid van beleid en uitvoering moeten toetsen.

De financiële rechtmatigheid is dus een belangrijk, maar beperkt onderdeel van een groter geheel. Willen wij als overheden dat onze inwoners (en ondernemers en organisaties) op ons vertrouwen, dan zullen we niet alleen over het financiële handelen verantwoording moeten afleggen, maar ook over de vraag of we wel de juiste dingen op de juiste manier hebben gedaan. Kortom dan dient de (financiële) rechtmatigheid van nu de opstap te zijn naar een volledig ICS in de toekomst.

De opzet van een goede en juiste beheersomgeving is noodzaak. Alleen dan kan rechtmatigheid eenvoudig en met relatief weinig tijd en energie aangetoond worden. Zo ontstaat vervolgens tijd om aan de slag te gaan met vooraf “in control zijn” op doelstellingen en resultaten van de organisatie. Een beheersomgeving dient gefaseerd te worden opgebouwd, binnen het reguliere werk. Rechtmatigheid dient vooraf te worden aangetoond vanuit de beheersomgeving en niet vanuit controle achteraf. Dit betekent (door medewerkers van het primaire proces en van het organisatieonderdeel AO/IB) de beheersomgeving aantoonbaar toetsen op ‘Opzet & Bestaan’. En de ‘Werking’ van de beheersomgeving ondersteunen en bevestigen met (beperkte) gegevensgerichte controlewerkzaamheden.

Dit kan worden uitgevoerd d.m.v. een 6-tal stappen:

1. Normenkader vaststellen
2. Bedrijfsprocessen (beschrijvingen) vastleggen
3. Beheersmaatregelen toepassen
4. Systeemcontroles uitvoeren
5. Gegevenscontroles uitvoeren
6. Dossier & audittrail verzorgen

Naar een RMV bij de Jaarstukken 2021.

Om bij de Jaarstukken 2021 een Rechtmatigheidsverantwoording (RMV) af te kunnen geven dienen een aantal stappen te worden doorlopen. Deze stappen zijn in onderstaande tabel benoemd.

Actie (wat)		Functionaris (wie)	Periode (wanneer)
			week
1	Visie en draagvlak		
	Duiden van het vraagstuk, benoemen van de materie. <i>(inhoudelijke duiding en uitleg en keuzemogelijkheden)</i>	CC-AO/IB	50/'20-3/'21
	Vaststellen ambitieniveau <i>(welke keuze maken met doorkijk, collegevoorstel B&W 22 dec)</i>	CC-AO/IB	3/'21
	Afspraken plannen met management en B&W <i>(duiden materie, mogelijkheden (voordelen) schetsen, verwachtingen)</i> <i>Presentatie voor management, Managementletter 2020 met aanpak RMV agenderen voor MT (ter info en draagvlak voor uitvoering)</i>	CC-AO/IB	1-4/'21
2	Regelen van randvoorwaarden		
	Houding en gedrag <i>(aantoonbaar rechtmatig handelen / opstellen compleet controledossier)</i>	allen	1-52
	Vaststellen normenkader	Raad	Jan'20 en jan/feb'21
3	Uitvoering		
3a	Tbv IC-plan: Navraag bij Baker Tilly tav: - bepalen scope door Iv3 vorig jaar (nader laten duiden) - uit ML2020: 'par 4.3 en 4.4 van ons IC-plan verder uitdiepen' => nadere toelichting ophalen	AO/IB	Week 49-50/'20
3b	Vaststellen van controle-opzet (aansluiting bij Handreiking VNG): opstellen IC-plan 1/4/2020 – 31/12/2021 (zie 3c voor de hierin op te nemen onderdelen)	CC-AO/IB	1-5 (1 feb/'21 af)
3c	Uitvoeren van IC-plan 2020/2021. expliciete onderdelen: <u><i>uitkomsten van interne controles inclusief controle op de drie rechtmatigheidscriteria</i></u> • Op basis van vastgestelde grens (bv. 1%) en IV3 bepalen wat we gaan controleren • Per te controleren proces bepalen wat het risico is d.m.v. traject Risico Management • Dan per proces bepalen wat de diepgang van de controle wordt. Hoog risico = diepgravende controle, laag risico = minder diepgravend. Hierbij dus de mix van werkzaamheden benoemen. • Tevens de 3 criteria per te controleren proces benoemen, als leidraad voor onze controle per proces. • Documenteren en rapporteren middels IC Checkpoint	CC-AO/IB	Q2/2021 – Q1/2022

	<u>bevindingen naar aanleiding van gesprekken met het management</u> koppelen met gesprekken over bevindingen ML en risicomanagement 2021: in Q1-2 1e gesprek en Q3 (sep) 2e gesprek 2022: in Q1 en Q3 standaard inplannen <u>bewuste keuzes om af te wijken van wet- en regelgeving</u> maandelijks inventarisatie adhv B&W-besluiten (om af te wijken van regelgeving), documenteren <u>fraudesignalen</u> in IC-plan 2021 (en volgende jaren) opnemen <u>data-analyses</u> Data-analyse tav inkoop is nu onderhanden. Dit gebruiken voor 2021.		
3d	Inrichting en uitvoering van systeemcontroles dmv aantal stappen: a) Inventariseren bedrijfsprocessen en beheersmaatregelen b) Groeperen en faseren van processen en maatregelen c) Gesprekken plannen met teams mbt gegevensgerichte controles d) Uitvoeren systeemcontrole op procesontwerp en beheersmaatregelen e) Uitzetten steekproef gegevensgerichte controle en begeleiden teams f) Check of gegevenscontrole de systeemcontrole bevestigt g) Zorgen voor controledossiers inclusief complete audittrail en opstellen bevindingenrapportage inclusief verbeterpunten.		Q2/2021 – Q1/2022
3e	Rapportage & Controleverklaring (Opstellen van de controleverklaring (rechtmatigheidsverklaring) mbv modeltekst van de commissie BBV)		Q1-2022
4	Stip op de horizon: In Control Statement (ICS)		Boekjr. 2023
	De juiste dingen – juist doen. Wat gaan we verantwoorden en hoe gaan we dat doen?		ntb
	Maatschappelijke effectsturing - effectindicatoren (prestatie-indicatoren) definiëren - verder gaan dan de 3 w-vragen (opleveren gerichte sturingsinformatie) - ME-rapportage - opstellen van ICS		ntb